

פסח
תשפ"ג
2023

חסורת - הלכות - חנהאים

תוכן העניינים:

1. דבר הרב
2. חודש ניסן
3. מזל החודש
4. חג הפסח
5. פרשת הנשיאים
6. קמחא דפיסחא
7. ברכת האילנות
8. שבת הגדול
9. הגעלת כלים
10. מכירת חמץ
11. תענית בכורות
12. בדיקת חמץ
13. שריפת חמץ
14. ליל הסדר
15. הגדה של פסח
16. סיפור יציאת מצריים
17. אכילת מצה
18. ארבע כוסות
19. אכילת מרור - כורך
20. מצוות הסבה
21. אכילת אפיקומן
22. שביעי של פסח
- תיקון ליל שביעי של פסח
23. לוח דינים ומנהגים

חוברת זו יצאה לאור ע"י
עיריית נתניה,
רגעים - "העמותה לחינוך
בלתי פורמלי",
מוסדות "אורחות יצחק"
בנשיאות מורנו הגאון
הרב פנחס שקד שליט"א
רב שכונת "גבעת האירוסים"
נתניה

דבר מזורנו הרב

הרב הגאון **פנחס שקד שליט"א**
רב שכונת גבעת האירוסים וראש מוסדות "אורחות יצחק"

אחי היקרים

בפרוס חג הפסח ברצוני לנצל במה זו כדי להעביר אליכם את ברכתי ולהאיר פן מיוחד לחודש זה.

חודש ניסן- נקרא כך ע"ש הניסים והישועות המרובות שהיו בו. ר' אליעזר הקליר גדול פייטני אשכנז כותב: "חודש ניסן אשר ישועות בו מקיפות" בגלל הניסים שהיו לישראל.

וכך גם מצאנו בכתבי הגאונים כשהיו כותבים תאריך של חודש ניסן כתבו: "חודש ישועות שנת ד' אלפים..."

הסיבה לכך דאמרו חז"ל (ר"ה י"א) "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל". ביאר הר"ן: "אין כוונת רבותינו להודיע לנו כעין נבואה, שכמו שהייתה גאולת ישראל ממצרים בניסן כך תהא גם הגאולה העתידית בניסן, בדרך מקרה, אלא כוונתם לתת טעם וסיבה לכך שהגאולה העתידה תהיה בניסן, והיא יען שבניסן נגאלו ישראל ממצרים לכן בניסן עתידים ליגאל".

וביאר הר"ן הטעם לכך, שכמו שנר שדלק וכיבו אותו, ידלק בפעם השניה מהר יותר מהפעם הראשונה, כי כבר סיגל לעצמו תכונת הדלקה, וכפי שידוע לחכמי הטבע שמים שרתחו והתקררו ירתחו שוב מהר יותר מהפעם הראשונה, כך גם חודש ניסן כיוון שנגאלנו משעבוד מצרים בניסים עצומים, קנה וסיגל לעצמו חודש ניסן את תכונת הגאולה של ישראל והוצאתם מאפילה לאור גדול באותות ובמופתים לכל הדורות.

נמצא שימים אלו נשגבים, הן משום שהם ימי ראשית והתחלה, והן משום שהם ימים שיכולים להשפיע ברכה והצלחה לכל השנה ומסוג-לים לישועות ישראל.

אסיים בברכה ששמחת ניסן ההתחדשות תלווה אתכם במהלך השנה כולה, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימנו.

כעתירת עבד לעבדי ד'
פינחס שקד

חודש ניסן

שלושה שמות לחודש זה :

"ראש חודשים" שהוא נמנה תמיד ראשון לכל חדשי השנה.
"חודש האביב" שבו פורחים ומתחדשים הצמחים וכל חי, ובו יורדים חיים ועושר לעולם.
"ניסן" שם בבלי שהעלו ישראל עימם כאשר שבו מגלות בבל לאחר חורבן בית ראשון.

כל חודש ניסן נחשב כ"ראש חודש", ככתוב בתורה (שמות יב, ב):
"החודש הזה לכם ראש חודשים", שכל יום בו נחשב כראש חודש.
לכן צריכים להיות שמחים בחודש זה, ואסור להספיד ולהתענות,
כי אין מערבין אבלות בשמחה.

בחודש זה יש מעלה גדולה בשמים לעם ישראל. כל מה שיבקשו, שערי שמים פתוחים ויתקבלו תפילותיהם ברצון. זה הזמן לחשוכי בנים להתפלל אל הקב"ה בחוזקה, וה' ישמע תפילותיהם ויושיעם.

חג האביב

לחודש ניסן נודעת חשיבות מיוחדת במסורת ישראל עליו נאמר במקרא: "החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לחודשי השנה"
התחדשות הטבע, מסמלת התחדשות של עם ישראל.

מזל החודש

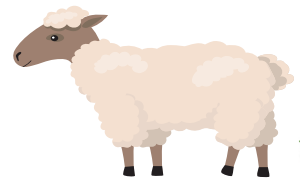
מזל החודש טלה, על שם "שה לבית אבות" שציוה ד' לישראל להביא לקרבן פסח.

גם לפני שנצטוונו לקחת שה לפסח בחודש זה, היו האומות ובייחוד המצרים, מציינים את מזל החודש כמזל טלה. הוא מצטייר מן הכוכבים המשמשים בחודש זה לפי שהטלה סימן לעשירות, ובלשון הקודש נקראים הטלאים גם "עשתרות" על שם שמעשירות את בעליהן, בניסן מקור הברכה והחיים לכל השנה.

ישראל והמצרים מציינים מזל חודש ניסן בטלה, אלא שישראל מכוונים לשם שמים והמצרים לשם עבודה זרה. המצרים שלבם הולך אחר העושר והחוסן שבממון ובגוף עשו אלוהות מן הטלה שפרה ורבה בחודש זה ביותר, והשתחוו ועבדו לו. אולם עם ישראל נצטוו ע"י ד' לקחת את השה, לשוחטו בחודש זה בעצם תוקפו ולהביאו קורבן לד' בלבד, להורות שאין העושר והחוסן אלא זה שניתן מד' לבדו ולא מזולתו.

חג הפסח

חג הפסח נקרא על שם "קורבן פסח"
או זבח פסח, שהיה המצווה המרכזית
של ליל הפסח

חג הפסח

מדוע נקרא החג בשם "פסח"?

הקב"ה מתאר למשה את מכת בכורות בה הוא עתיד להכות כל בכור בארץ מצרים, אולם את בכורי ישראל לא יכה. ואומר: "ופסחתי עליכם" (שמות י"ב-י"ג) נחלקו התנאים בהסבר המילה "ופסחתי": ר' יאשיה אומר: אל תקרי "ופסחתי" אלא "ופסעת" שהקב"ה ידלג על בתי בני ישראל במצרים, שנאמר: "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים" (שיר השירים).

רבי יהונתן אומר: "ופסחתי עליכם - עליכם אני חס ואין אני חס על המצרים" נמצא לשיטתו פסח לשון חמלה, הגנה והצלה.

את הפסח הראשון נצטוו בני ישראל לראשונה בלילה שבו יצאו ממצרים, כמו שכתוב בספר שמות: "וככה תאכלו אותו: מִתְּנִיְכֶם חֲגוּרִים, נְעֻלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם ומקלכם בְּיַדְכֶם. ואכלתם אותו בחיפזון - פסח הוא לה". המילה "פסח" בפסוק זה לא מתכוונת לחג הפסח, אלא לזבח הפסח - לִכְבֹּשׁ שאותו זבחו ואכלו בני ישראל בלילה שלפני יציאת מצרים. והזרוע - חתיכת בשר צלוי שנוהגים לשים בקערת הסדר - היא זכר לזבח הפסח.

פרשת הנשיאים

א' בניסן נבחר ע"י הקב"ה לחנוכת המשכן שבנה משה במדבר, וביום זה התחיל הקב"ה להשרות את שכנתו במשכן. בשנים עשר הימים הראשונים לאחר הקמת המשכן הקריבו נשיאי השבטים קרבנותיהם, כל יום נשיא של שבט אחר. (כמובא במדבר פ"ז פס' י"ב) החל מא' בניסן טוב לקרוא בכל יום פרשת הנשיא של אותו היום. ביום י"ג בניסן קוראים פרשת "בהעלותך" שפרשה זו נאמרה לכבודו של שבט לוי שלא הביא קרבן עם הנשיאים. הטעם בקריאה זו, לפי שנים עשר שבטי י-ה מכוונים כנגד חודשי השנה, והימים הראשונים של חודש ניסן מכוונים כנגד שנים עשר חודשי השנה, לפיכך הקריבו בימים אלו נשיאי השבטים כל נשיא ביומו המיוחד לו. לכל נשיא היו סודות עצומים בהקרבת קורבנו, אשר המשיכו שפע רוחני וברכה לשבטו ולחודש שמכוון לשבטו לכל ימי עולם, וכאשר אדם קורא את הפרשה הוא מעורר את קדושת היום והשפע היורד ממנו. טוב להפריש כל יום לאחר סדר קריאת הנשיאים ג' מטבעות, וביום ראשון ו' מטבעות גם עבור שבת. ביום י"ג ניסן יפריש גם ג' מטבעות וגם ביום י"ד כשבסה"כ יהיו ברשותו מ"ב מטבעות כמבואר "בכף החיים" שיש במניין זה סוד גדול. ויתן אותם ביום י"ד בניסן צדקה בעד מנוחת נשמת אביו או אמו, או שאר נפשות קרוביו או בעד כל נפשות מתי ישראל. (שליה)

קמחא דפיסחא

מנהג ישראל בימים הראשונים של חודש ניסן לגבות "מעות חיטים" מכל בני העיר, ובמעות אלו קונים לעניים מצות, בשר, דגים, יין וכל צרכי החג. מנהג זה נוהג דווקא לפני הפסח, ולא משום מצוות צדקה, שהרי מצוות צדקה נוהגת בכל השנה ולפני כל החגים, אלא טעם נוסף יש במצוות "מעות חיטים" והוא מצוות "בני חורין", כדי שכל עם ישראל ירגישו חרות אמיתית.

העני לא מרגיש חרות כאשר אין לו די צרכו. וגם מי שחנן אותו די בעושר לא מרגיש חירות אם יודע שבסמוך לו נמצאים אחיו רעבים וחסרי אמצעים לחוג את החג.

ואיך נוכל לעמוד בליל הסדר ולהעיד עדות שקר ולומר: "כל דכפין יתי וייכול" כלומר כל רעב יבוא ויאכל, והרי לא טרחנו לספק צרכיהם של החסרים.

לכן נהגו מדין "חרות" כדי שכל עם ישראל ירגישו בני חורין לספק צרכיהם של החסרים וזוהי מצווה מיוחדת השייכת לחדש ניסן ולחג הפסח.

ניתן לתרום קמחא דפיסחא
ע"י מוסדות "אורחות יצחק" בדרכים הבאות:

באתר "אורחות יצחק" www.orchot.co.il

באפליקצית פיבוקס bit/ למספר 0546513006

ברכת האילנות

מובא בגמרא במסכת ברכות (דף מ"ג) וכן פסק השולחן ערוך (סימן רכו) "היוצא בימי ניסן וראה אילנות שמוציאים פרח אומר:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁלֵא חֶסֶד בְּעוֹלָמוֹ פְּלוּם וּבְרָא בּוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבוֹת לְיִהְיֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם:

כדי לברך, צריך לראות לפחות שני אילנות פרי ואפילו ממין אחד.

וטעמי ברכה זו:

א. כאשר האדם מתבונן על האילנות, ורואה איך הם מלבלבים אחרי שבחורף הקשה עמדו יבשים, ילמד שגם לו יש תקווה - "כי האדם עץ השדה" ובכל מצב שנמצא יבא שלב של לבלוב מחדש הן ברוחניות והן בגשמיות.

ב. יש עניין לברך דווקא על אילנות מחוץ לעיר כמו שכתוב בגמרא "היוצא", כיון שבאילנות מחוץ לעיר מגולגלות נשמות וע"י הברכה ממחר לתקן. כתב החיד"א: "ומאד יתעצם בכוונתו בברכה זו שהיא לתיקון הנשמות שהן מגולגלות בעצי השדה והעשבים ויבקש עליהם רחמים."

הזהיר בברכה זו עליו נאמר: "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש" יתן ה' שישמעו ויתקבלו תפילותינו ברצון, ויעשו נחת רוח לבורא עולם.

שבת הגדול

שבת הסמוכה לפסח נקראת שבת הגדול מפני הנס שנעשה לאבותינו בשנה שיצאנו ממצרים. ה' ציוה את ישראל ע"י משה בשבת זו לקחת כבש לקורבן פסח, הכבש היה אליל של המצרים וכשהם ראו זאת שאלום: למה לכם הכבש? השיבו: לשוחטו לשם פסח במצוות ה' עלינו. היו שיניהם של המצרים קהות על ששוחטים את אלוהיהם ולא יכלו לעשות לבני ישראל דבר. על שם נס זה נקראת שבת זו שבת הגדול. ומפטירין בשבת הגדול הפטרת "וערבה לדי' מנחת יהודה וירושלים" בסוף ספר מלאכי. הטעם להפטרה זו כיוון שיש בה בשורת גאולת העולם לעתיד לבוא שהיא דוגמת בשורת הגאולה הראשונה שהייתה "בשבת הגדול" קודם צאתנו ממצרים.

דרשת שבת הגדול - פרשת צו (י' ניסן)

נהגו בכל קהילות ישראל עוד מימי התנאים והאמוראים, שבשבת הגדול דורש הרב לפני הקהל דרשה גדולה להורות להם הלכות פסח המורכב בים, כדי שלא יכשלו חס ושלום באיסור חמץ החמור וכדי שידעו לקיים את מצוות ליל הסדר וחג הפסח כראוי. דרשה זו נקראת "דרשת שבת הגדול". אולם בשנה זו שליל הסדר חל במוצאי שבת, מקדימים את הדרשה לשבת פרשת ויקרא שלפני שבת הגדול.

בשבת זו נהגו לברך איש את רעהו "שבת שלום הגדול מבורך"

דרשת שבת הגדול ע"י מורנו הגאון
הרב פנחס שקד שליט"א

תתקיים בשבת פרשת צו י' ניסן (1/4) בשעה 17:00

בבית הכנסת המרכזי "גבעת האירוסים" רח' רותם 129 נתניה

הגעלת כלים

כלים שהשתמשנו בהם כל השנה, אסורים בשימוש בפסח משום החמץ הבלוע בהם. חמץ זה יחזור ויפלט מהכלי תוך כדי הבישול בפסח ויאסור את התבשיל. הרוצה להכשיר כליו לשימוש בפסח צריך להגעילם במים רותחים. או ללבנם באש. כל כלי לפי שימוש. **כלי חרס או פורצלן לא ניתנים להכשרה.** שאר כלים כמו התנור, הכיריים וכד' יש לשאול רב איך מכשירים אותם לפסח.

אין להשתמש בכלים המיועדים להכשרה 24 שעות לפני הגעלתם. יש לנקות את הכלים היטב ולהסיר את כל השומנים והחלודה.

הגעלת כלים חינם ע"י מוסדות "אורחות יצחק" ברחבי העיר נתניה

דרום העיר

ביום שני יב' ניסן 3/4
בית הכנסת המרכזי
"גבעת האירוסים"
רחוב רותם 129

מרכז העיר

ביום ראשון יא' ניסן 2/4
מוסדות זלאטשוב העולמי
רחוב יהודה הלוי 58

צפון העיר

ביום חמישי ח' ניסן 30/3
תלמוד תורה "אורחות
יצחק" עולי הגרדום 27
שכונת סלע

בין השעות 16:00-20:00

מכירת חמץ

יש איסור להשאיר בבעלותנו חמץ בפסח. לכן מי שיש לו חמץ הרבה וחס עליו מלבערו מפני הפסד מרובה מותר לו למכור את החמץ לנוכרי ומשאיר את החמץ בביתו ואינו עובר עליו באיסור "בל יראה ובל ימצא", כיוון שהחמץ אינו שלו אלא של הנוכרי. את החמץ וכלי החמץ יש לאכסן בארון או במחסן, לסוגרם היטב ולהדביק עליהם שלט "חמץ-מכור לגוי". כדי שלא יבוא הוא או אחד מבני ביתו להוציא דבר חמץ מתוך הרגל ושכחה.

אנו ממנים את הרב שיהיה שליח שלנו למכור את החמץ מי שלא יכול בעצמו למנות את הרב, ימנה את חבירו כשלוחו והחבר ילך לרב בשליחתו.

מי שיוצא מביתו לפני הפסח, ולא ישוב אלא רק אחר הפסח ולא רוצה לבודקו בבדיקת חמץ, יעשה מכירת חמץ ביום יב' ניסן. וישכיר גם את ביתו לגוי ובכך יפטר מבדיקה. כיוון שבהגיע זמן הבדיקה החמץ והבית לא שלו.

ניתן למכור את החמץ בבית הכנסת המרכזי "גבעת האירוסים"
בימים ראשון - שני י"א-י"ב ניסן (2-3/4)
בין השעות 19:00-20:30

תענית בכורות

במכת בכורות שהיתה במצרים הכה ה' את כל הבכורות המצריים, ולבני ישראל נעשה נס וניצלו בכורותיהם. זכר לכך קבעו חז"ל תענית על הבכורות, התענית מתחילה בעלות השחר ומסתיימת בצאת הכוכבים. ומתענים בכל שנה ביום י"ד ניסן שהוא ערב פסח

יום רביעי י"ד בניסן (5/4)

ובדין היה לעשות את זכר הצום ביום הנס, שהוא בחמישה עשר בניסן, שכן מכת בכורות היתה בליל חמישה עשר אלא שבליל חמישה עשר נכנס החג ואין מתענים בחג.

אם הבכור משתתף בסעודת סיום מסכת או בשאר סעודות מצווה כגון: ברית מילה או פדיון הבן נפטור

בבית הכנסת המרכזי בשכונת "גבעת האירוסים"
מתקיימות סעודות סיום מסכת
ביום רביעי י"ד בניסן 5/4
לאחר תפילת שחרית בנץ, ולאחר המניין של שעה 8:00

בדיקת חמץ

חמורים דיני ומצוות חג הפסח משאר המועדים. שבשאר החגים מצוותיהם נוהגות רק בכניסת החג, לא קודם ולא אחריו. ואילו בפסח התורה צייתה מצוות ואזהרות הנוהגות קודם המועד ואחר המועד. מה היא המצווה הנוהגת קודם הפסח ותוקף איסורה חל גם לאחר הפסח? זו מצוות ביעור חמץ. לאחר שניקינו והברקנו את הבית והוצאנו את כל החמץ, קבעו לנו חכמים שזמן הביעור העיקרי והבדיקה היסודית יהיה בליל ארבע עשר בניסן, וצריך לבדוק את החמץ לאור הנר.

**זמן בדיקת החמץ הוא: ביום שלישי י"ג בניסן (4/4)
החל מהשעה 19:30 שהוא זמן צאת הכוכבים.**

חצי שעה קודם זמן זה אסור לעשות מלאכה ושום עסק ואפילו לעסוק בתורה, עד שיבדוק את החמץ. לפני הבדיקה מובא בשם האר"י ז"ל שאחד מבני הבית יחביא עשרה פתיתים של חמץ עטופים בנייר כסף או ניילון ואח"כ לבצע את הבדיקה, ועל הבודק למצוא גם אותם. (כדאי לרשום היכן החבאנו כדי לא לשכוח). קודם הבדיקה מברכים:

**"ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו
במצוותיו וציונו על ביעור חמץ".**

לאחר הבדיקה מבטלין את החמץ באמירת "כל חמירא" וכו' כמופיע במחזורים לפסח או בהגדות.

מי ששכח לבדוק בלילה ונזכר ביום רביעי (ידי ניסן) בודק ביום כדרך שבדקים בלילה.

שריפת חמץ

בערב פסח בבוקר משכימין להתפלל

אוכלים חמץ עד שעה 9:50

ולאחר מכן עושים מדורה ושורפין את החמץ.

קודם השריפה יאמר:

הַרִינִי מוֹכֵן וּמְזוּמֵן לְקִיּוֹם מִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל שְׂרִפַת חֲמֵץ לֶשֶׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יַדֵּי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נֹעֵם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ.

רצוי ששריפה זו תתבצע עד שעה 11:03

בעת שריפת החמץ יבטל החמץ בנוסח המופיע

במחזורים לפסח או בהגדות

יש מצווה לשרוף את החמץ.
לכן, לא ישפוך עליו נפט וכדומה
כיוון שנפסל מאכילה ולא נחשב חמץ
וכששורפו לא מקיים מצוות שריפת חמץ.
לכן את חומר הבעירה ישפוך סביבו.

ליל הסדר

הלילה הראשון של חג הפסח נקרא בשם "ליל הסדר- ליל שימורים"

הפירוש המילולי של "סדר" הוא עריכה, וכמו שמתרגם האונקלוס את כל לשונות העריכה שבתורה כגון: "יערוך אותו אהרון ובניו" (שמות כ"ז-כ"א) פירש האונקלוס: "יסדר יתיה".

ומבאר המהר"ל מפראג שיש בשימוש בשם "סדר" ללילה הזה כדי להורות שכל הניסים שנעשו לאבותינו במצרים, ושעתיד הקב"ה לעשות עמנו, הם בסדר ובמשטר והכול מתוכנן על ידו יתברך, וכן הגלות והגאולה הכל בסדר וכוונה מאת ד'.

ליל שימורים: בתורה נקרא ליל שימורים כמו שנאמר: "ליל שימורים הוא להי להוציאם מארץ מצרים" (שמות י"ב מ"ב) ובגמרא אמרו שנקרא כך, לפי שלילה זה משומר מן המזיקים. והטעם שהוא משומר מהמזיקים

א. לפי שביערונו החמץ הרומז ליצר הרע, ובהתבער החמץ מן הבית נתבערו כל הכוחות החיצוניים.

ב. כמו שליל פסח שבו נגאלו אבותנו ממצריים היה בו סגולה מיוחדת לגאולה, כך ליל סדר יש בו סגולה להשמר ממזיקים ולהגאל.

וכל ליל פסח מסוגל להשתנות מזלו מרעה ליפה, והיינו שבליילה
הזה מסוגל להשתנות לחלוטין ולצאת לחירות מכל מצריו
(נתיבות שלום)

הגדה של פסח

בליל הסדר יש מצווה מהתורה לספר בניסי יציאת מצרים כמו שכתוב: "והגדת לבנך ביום ההוא". הבן שואל את ארבעת הקושיות והאב משיב לו בסיפורי ניסי יציאת מצרים. בתחילה לא היה נוסח קבוע איך לספר ביציאת מצרים וכל אחד היה מספר כפי צחות לשונו. אולם כבר בזמן התלמוד ראו החכמים שיש לסדר נוסח אחיד כדי להקל על אלה שאינם יודעים לספר בעצמם. באו "אנשי כנסת הגדולה" ותיקנו את נוסח ההגדה ואת סדר הברכות, התפילות וההודאות.

ונקראת "הגדה של פסח":

- א.** על שם "והגדת לבנך" כמבואר לעיל.
- ב.** מפני ש"מגיד" בה עניין יציאת מצרים והניסים והנפלאות שעשה ד'.
- ג.** הגדה לשון הודאה ושבח לד' כמובא בתרגום ירושלמי על הפסוק: "הגדתי היום לד' אלוקיך" (דברים כ"ג-ג') שמתרגם "שבחית יומא דין".

בכל מצוות ליל הסדר חייבים הגברים והנשים כאחד.

סיפור יציאת מצרים

במצוות רבות מזכירים אנו "זכר ליציאת מצרים": בקידוש, בקריאת שמע, בתפילין, ועוד. אולם פעם אחת בשנה, בליל הסדר, מצוה עלינו לא רק לזכור את יציאת מצרים, אלא לספר. "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים, הרי זה משובח".

עיקר מצוות הלילה הזה מן התורה להרבות ולספר בניסי יציאת מצרים, כמו שנאמר: "והגדת לבנך ... לאמר בעבור זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים" ובקריאת ההגדה יוצאים ידי חובה אלא שיש להוסיף פירושים וחידושים כל אחד כפי ידיעתו. מצוות סיפור יציאת מצרים צריכה להעשות בדרך של שאלות ותשובות, ולכן אנו עושים פעולות מסוימות כדי לעורר את הילדים לשאול "מה נשתנה".

"וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"

בסיבת הדבר:

- א.** טבע האדם שמרבה לספר על נס שלו יותר מעל נס של אחרים, ולפי שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, לכן יש להרבות בסיפור יציאת מצרים, שמראה כאילו אירע לו נס והוא יצא מצרים.
- ב.** הכרת הטוב לקבי"ה - שמרבה לספר על הטובות שעשה הי עם אבותנו מכיר טובה על כך. שהרי אילו לא הוציאנו ממצרים, אנו ובנינו ובני בנינו עדיין היינו משועבדים, ומי שנעשה לו נס צריך להרבות ולספר הטובות שעשה הי עימו לפי שלהכרת הטוב אין שיעור.

אכילת מצה

מצווה מן התורה לאכול בלילה הזה מצה שנאמר "בארבע עשר יום לחודש בערב תאכלו מצות" (שמות י"ב) בכל ההגדות מופיע מתי צריך לאכול.

כדי שנאכל את מצת המצווה בתאבון אסור לאכול מצה כל יום י"ד (יום רביעי) כמו כן אין לאכול עוגה שנאפתה מפירורי מצה או קמח מצה. מותר לאכול מצה מבושלת או מטוגנת וכן כופתאות מקמח מצה מבושלות.

**כדי לצאת ידי חובה יש לאכול "מצה שמורה" עבודת יד.
שיעור אכילה בכל פעם הוא כזית (27 גר')**

טעם באכילת מצה:

- א.** "על שום שלא הספיק בצקם של אבותנו להחמיץ". בכך נזכור את הניסים שנעשו לנו ביציאת מצרים, שמתוך חיפזון היציאה אפינו את הבצק מצה כי לא יכולנו להתמהמה. אבותנו נגאלו ממצרים קודם זמנם, שהשיעבוד היה לארבע מאות שנה ונגאלו אחר מאתיים ועשר שנים, אנו אוכלים מצה לרמוז על הגאולה שבאה קודם זמנה, כמו שהמצה נאכלת קודם שהבצק החמיץ.
- ב.** המצרים האכילו את אבותנו במצה, שהיא קשה לאכילה, וזכר לשיעבוד אוכלים מצה בפסח.

ארבע כוסות

חכמים חייבו כל אדם לשתות בליל פסח ארבע כוסות יין לפי הסדר המופיע בהגדה. ותקנו שתיית ארבע כוסות אלו כנגד ארבע לשונות גאולה המופיעים בתורה (שמות ו'): והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם בזרועה נטויה, ולקחתי אתכם לי לעם.

- כל אחד מהמסובים צריך גביע שמכיל לפחות 90 סמ"ק.
- כל פעם יש לשתות לפחות רוב כוס.
- מצווה להשתמש ביין אדום.
- מי שקשה לו לשתות יין, יוצא ידי חובה במיץ ענבים.

הסיבה שתקנו חז"ל דווקא שתיית ארבע כוסות יין כדי לציין את הגאולה א. כיוון שבשתיית יין יש משום שמחה ודרך חירות.
ב. אנו אומרים בליל הסדר שירות ותשבחות לה' ושירה נאמרת מתוך שמחה, ושירה אומרים על היין שעליו נאמר "ויין ישמח לבב אנוש".
ג. ארבע לשונות הגאולה מציינות ארבע שלבים בגאולה שהאחד גדול מחברו ולכן תיקנו שתיית ארבע כוסות ולא אכילת ארבע אגוזים וכדי כיוון שבאכילת אגוזים האדם נהנה מהאגוז הראשון יותר מהאגוז השני או אולי באופן שווה, אבל ברור שמהשני אינו נהנה יותר מהראשון, השלישי או הרביעי כמעט שאינו חפץ לאכול יותר ובוודאי שאינם מוסיפים לו שמחה ועונג. מה שאין כן יין שמשמח לבב אנוש ככול שמרבים שמחים יותר, כוס ראשון משמח מעט כוס שני קצת יותר ושלישי ורביעי יותר ויותר וזה ממש כנגד ארבע לשונות של גאולה.

אכילת מרור

מצווה לאכול מרור והטעם על שם: "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים". בזמן הזה שאין מקריבין קרבן פסח בטלה מצוות מרור מהתורה.

יוצאים ידי חובה באכילת חסה, בשיעור של כזית (27 גר')

המרור נאכל ללא הסבה על צד שמאל מכיוון שהוא זכר "לוימררו את חייהם" ולא סימן של חירות.

זכרון המרירות והצרות של העבר מעורר אותנו ביותר להכיר בטובתו של הקבי"ה בהווה הטוב שבו אנו נמצאים. את המרור טובלים בחרוסת. החרוסת מורכבת בדרך כלל מתפוחים, תמרים, אגוזים, צימוקים, ומוסיפים קינמון וזנגביל, כך שהמרקם שלה דומה לטיט עם תבן. סמוך לטבילה מוסיפים יין כדי לרככה שתהא ראויה לטיבול ותהיה דומה לטיט.

כורך

נוטל כזית מרור וטובלו בחרוסת וכורכו עם כזית מהמצה השלישית ואומר:

"זכר למקדש כהלל"

ואוכלן יחד בהסיבה

מצוות הסבה

כתב הרמב"ם: "חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים. לפיכך כשסועד אדם בלילה הזה צריך לאכול ולשתות והוא מסב דרך חרות". (הלכות חמץ ומצה פרק ז')

הסבה - כשהוא מוטה על צידו השמאלי ונשען על כרית או משענת בזווית של ארבעים וחמש מעלות

גם איטר (שמאלי) מטה דווקא על צד שמאל ולא על ימין, מפני הסכנה, שמא האוכל יקדים ויכנס לקנה במקום לוושט.

אכילות המצווה והשתיה שהם:

ארבע כוסות, כזית מצה, כורך, וכזית אפיקומן יש לאכלם או לשתותם כשהוא מסב על כיסא או ספה מוטה על צידו השמאלי.

מי שטעה והסב על צד ימין לא יצא ידי חובה וצריך לחזור שוב לאכול או לשתות.

בעת אמירת ברכת המזון אין להסב, מפני שמצווה לאומרה באימה וביראה (שו"ע קפג, ט). וכן בשעת אמירת ההגדה נוהגים שלא להסב, כדי לאומרה במלא הריכוז וכובד הראש (של"ה, מ"ב תע"ג).

אכילת אפיקומן

לאחר גמר הסעודה קודם ברכת המזון מוציאים את האפיקומן מהמקום שהצניעו אותו ואוכלים ממנו בהסיבת שמאל, שיעור כזית (27 גר') לכל אחד מן המסובין. יש מהדרין לאכול שיעור שני כזיתים (54 גרם).

אם אין באפיקומן שיעור אכילה מספיק לכל המסובים לוקחים ממצה אחרת ומשלימים את שיעור האכילה לכל אחד. כיון שאכילת האפיקומן היא זכר לקרבן הפסח (בעוונותינו הרבים עדיין לא זכינו לבניית בית המקדש ולהקריב קורבן פסח) שהיה נאכל קודם חצות לילה.

מדקדקים שגם אכילת אפיקומן תהיה לפני חצות לילה היינו:
לפני השעה – 00:46

לאחר אכילת האפיקומן אסור לאכול ולשתות שום משקה חוץ משתי כוסות היין שנותרו מ-4 כוסות. (מים מותר לשתות)

”על ידי קדושת אכילת מצה, זוכין לתקן את מה שפגמו
בכל ימות השנה ע”י אכילת איסור...”
(בשם בעל עקידת יצחק)

שביעי של פסח

היום השביעי של פסח הוא יום שנעשו בו ניסים לאבותינו על ים סוף. באותו היום נקרע הים ובני ישראל עברו בחרבה בתוך הים כשהמים להם חומה מימינם ומשמאלם. לאחר שיצאו כולם חזר הים לאיתנו הראשון וכל המצרים טבעו בתוכו. עיקר השמחה ביום זה היא על הנס שנעשה לישראל ועל השירה שמשה ובני ישראל אמרו באותו היום "אז ישיר משה ובני ישראל". וכו' אין הוא נחשב לחג בפני עצמו כמו שמיני עצרת של חג הסוכות, אלא נחשב לסיומו של חג הפסח ולכן לא אומרים בו "שהחיינו" בקידוש.

תיקון ליל שביעי של פסח

נהגו עם ישראל להיות ערים כל ליל שביעי של פסח או לפחות רובו של הלילה ולעסוק בתורה, נביאים, כתובים, תורה שבעל פה וזהר, העוסקים בעניין קריעת ים סוף. סדר זה נקרא "תיקון ליל שביעי של פסח" שבו אדם מסוגל לתקן את נפשו באמונה בד' ובתורתו, כמו שתקנו אבותינו במעמד קריעת ים סוף שהאמינו בד' ובמשה עבדו. והבא לטהר מסייעים אותו מן השמים בלילה סיוע גדול יותר מכל לילה רגיל.

לוח דינים ומנהגים

יום חמישי א' ניסן ראש חודש

- א. מתחילים לקרוא פרשת הנשיאים
- ב. אפשר להתחיל לברך ברכת האילנות
- ג. להעביר קמחא דפיסחא לגבאים

יום שבת י' ניסן פרשת צו

דרשת שבת הגדול בשעה 17:00

ימים ראשון - שני י"א - י"ב ניסן

מכירת חמץ

יום שלישי י"ג ניסן

מתחילים לבדוק חמץ החל מהשעה 19:15

יום רביעי י"ד ניסן

א. תענית בכורות

סעודת סיום בבית הכנסת המרכזי בשעה 06:00 ובשעה 08:40

ב. מותר לאכול חמץ עד השעה 09:50

ג. שריפת חמץ החל מהשעה 10:00

ד. סוף זמן ביעור חמץ 11:00

ה. סוף זמן אכילת אפיקומן 00:40

**יום חמישי - מוצאי חג ראשון של פסח
מתחילים ספירת העומר**

**יום ראשון - י"ח ניסן - ברכת האילנות
נפגשים בביה"כ המרכזי רחוב רותם 129 בשעה 9:45
ונצא מחוץ לעיר ברוב עם, עם מורנו ורבנו הרב שליט"א
לברכת האילנות בהידור רב**

לשנה הבאה בירושלים הבנויה

מוסדות "אורחות יצחק"
בנשיאות הגאון הרב פנחס שקד שליט"א
רב שכונת "גבעת האירוסים" - נתניה

גני ילדים מגילאי 3 - תלמוד תורה - מכינה לשיבה
ישיבה לצעירים מצויינים "עטרת מתתיהו" - כולל אברכים - ישיבת ערב
מדרשיה לנשים "תפארת אסתר" - פעילויות קהילתיות "במעגל השנה"
חלוקת מזון לנזקקים

המשרדים :

רחוב עולי הגרדום 27 נתניה

טלפון/ווצאפ - 09-8335994

www.orchot.co.il

